

Árkos Iván

A 2004. évi hazai CD-ROM-kiadás jellemzői

A Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kht. – közkeletű nevén Neumann-ház – által az interneten közreadott CD-ROM diszkográfiában a 2005. augusztus 1-jén szereplő tételek szerint Magyarországon az 1990 és 2004 között eltelt 15 évben 2688 alkotás látott napvilágot. Jelen összefoglalás a 2004. év „termését” képező 197 kiadványról és jellemzőiről kíván képet adni.

A Neumann-diszkográfia – www.neumann-haz.hu – tanúsága szerint a hazai kiadású CD-ROM-kiadványok körében 1990-ben 2, 1992-ben 6, 1993-ban 14, 1994-ben 29, 1995-ben 47, 1996-ban 129, 1997-ben 168, 1998-ban 238, 1999-ben 245, 2000-ben 262, 2001-ben 319, 2002-ben 373, 2003-ban 315, 2004-ben 197 alkotás látott napvilágot. E jelentős visszaesés okát mielőbb és minél sokoldalúbban kellene megvizsgálni, hiszen napjainkban még nincs forgalomban olyan információhordozó, amely vetekedhetne a CD-ROM, ezen belül is a multimédia CD-ROM-kiadványok sajátos előnyeivel és különleges lehetőségeivel. Bármi legyen azonban e jelentős csökkenés oka, tény, hogy a 2004. évben megjelent alkotások sorában számos igen értékes vagy éppen rendkívüli mű sorjázik.

A művek tartalmának jellemzői

A sorozatok körében 2003-ig a következői 84 cím szerepelt:

Az 1956-os Intézet történelmi CD-ROM sorozata, A 2000. év legjobb játéka, Angol és német nyelvoktató sorozat, Arany kollekción, Arcanum digitéka, Arcanum Életmű sorozat, Aztech, Bagoly doktor, Cash ügyviteli rendszerek, CD Magiszter, CD-ROM Képtár, CD-ROM Univerzum, CobraConto Light, Digitális atlasz, Digitális forrásgyűjtemény, Digitális könyvek, Dorogi emlékek, Dr. Hibbey szoftver, Egyenes út az egyetemre, Elektronikus atlaszok, Encyclopaedia Humana Hungaria, Európa digitális térképeken, Európa közepén, Ezt fedezd fel!, FSZEK adatbázis, Graphisoft collection, Hangos könyvek, Hangos szótárak, Hogyan csináljam Windows környezetben, Hungarian Trade Mark, Hungarolingva klasszikusok, HVG infotár, Interaktív mese, Iroda, Ismerd meg önmagad!, Játékos mesetár, Játsszoház gyerekeknek, Jelenlévő múlt, A jövő titkai, Kérdezz – felelek!, KisKulcs,

Kontinensről kontinensre, LangMaster, Madách lemeztár, Magellán, Magister, Magyar Filmtörténeti sorozat, Magyar hipertextes lexikonsorozat, A magyar irodalom csodái digitális albumokon, Magyar Nemzeti Múzeum CD-könyvtára, A magyar tudomány és technika nagyjai, Magyarország flórája és faunája, Magyarország növényei, Mercato Multimedia Galéria, Másképp, Menjünk világgá, Millenniumi Játékpakk, Nini Manó sorozat, MOBICIC kétnyelvű szótárak, Multimédia lexikon, MultiméDiák, Navigátor digitális térképek, Opera multimédia, Az Országos Idegennyelvű Könyvtár adatbázisai, Panem-Grafo Videocomp szótárak, PC Műhely, PC Show, PC Suli, Példatárs szoftversorozat, Perfect szótár, Professzor, Rayman, Repeta, Régi idők szép meséi, Scriptum szótár, Statisztikai évkönyvek, Story world, Suli Plusz, Süni Suli, Tesco könyvtár, Történelmi tájak, Végtelen világ, a Világ 1000 csodája, a Világ városai.

2004-ben e sorozatok közül kilenc bővült új tétellel:

- a Digitális könyvek 2,
 - az FSZEK adatbázis 3,
 - a Hangos könyvek 2,
 - az Iroda 1,
 - A magyar tudomány és technika nagyjai 3,
 - a MiniManó 1,
 - a Multimédia lexikon 3,
 - a Tesco könyvtár 12,
 - a Süni Suli 1
- alkotással gazdagodott.

A sorozatcímek száma további héttel, a sorozatok keretében megjelent alkotások száma 25 tétellel bővült:

- XX. századi akták – 1,
- Gyerekjáték – 5,
- Hangos regény – 4,
- Helyismereti CD – 17,
- Interaktív horoszkóp – 1,

- Kreatív kihívások – 3,
- Magyar társasjátékok – 10.

A *témakör* szerinti besorolás az előző évek gyakorlatához hasonlóan a 169/2000. (IX. 29.) korm. sz. rendelet mellékletében szereplő kategóriák szerint történt. Ennek alapján az egyes tudományágakat az alábbi tételszámok képviselik:

- lexikonok és általános művek 3,
- természettudományok 18,
- műszaki tudományok 9,
- orvostudományok 1,
- agrártudományok 3,
- társadalomtudományok 45,
- bölcsészettudományok 91,
- művészetek 6,
- hittudomány és vallás 1,
- tudomány- és technikatörténet 4.

A többi alkotás a cím alapján nem volt besorolható.

A tudományágakon belül az egyes *tudományterületeket* képviselő művek száma a következő:

- biológia 5,
- egészségügy 1,
- élelmiszeripar 2,
- építőipar 3,
- fizika 3,
- földrajz, földtan 8,
- gazdálkodás és szervezés 13,
- információ- és számítástechnika 4,
- iparművészet 13,
- irodalom 10,
- jog- és államtudomány 4,
- kémia 1,
- könyvtár, kommunikáció 5,
- környezet, környezetvédelem 1,
- közgazdaság és pénzügy 14,
- közlekedés 1,
- matematika 1,
- multimédia 3,
- néprajz, kulturális antropológia 1,
- növénytermesztés, kertészet 1,
- nyelv, nyelvészet, idegen nyelv 22
- oktatás, nevelés, sport, játék 28,
- politika 4,
- pszichológia 1,
- szociológia 3,
- történelem 18,
- utazás, idegenforgalom 7,
- villamos ipar, távközlés 1.

A *Magyarországgal foglalkozó, illetve magyar vonatkozású* alkotások (51) címei:

- Az 1715. évi országos összeírás
- 1800-as évekbeli szakácskönyvek

- Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc
- Alaprajz 2001–2003
- Aranyas 2001. november – 2004. október
- Armales et Diplomata
- Bláthy Ottó Titusz, Déri Miksa, Zipernowsky Károly
- The Castle of Buda
- Codex Diplomaticus Hungariae
- CompLEX CD Önkormányzat
- Deák Ferenc munkái
- DiákOffline 2004
- Dominó
- Az első katonai felmérés
- Erdélyi királyi könyvek 20–29 kötet. 1630–1656
- Figyelő 1995–2003 – Top 200
- Hadtörténelmi Közlemények 1997–2004
- Hadtörténelmi levéltári kiadványok
- Helyismereti Könyvtárosok Szervezete Országos Tanácskozásai 1994–2002
- Heti étlapmagazinok gyűjteménye
- Horgász enciklopédia 2.
- Imre Lajos (1900–1974)
- Kecskemét 2004
- Képfestés – Pápa a képfestés városa
- Kézirattár
- Közlönytár
- Magyar fontok és clipartok
- Magyar Hírlap Hírtár CD 2003
- Magyar néprajz
- A magyar nyelv értelmező szótára 1959–1962
- Magyarok az I. világháborúban
- Magyarok a II. világháborúban
- Magyarország politikai évkönyvei
- A magyar szociológiatörténet klasszikusai
- A magyar táviratozás története
- Mindennapok Magyarországon Mohácstól a reformkorig
- Nyelvemester. Magyar nyelvtanító
- Pannon enciklopédia
- PRESSDOK – HUNDOK
- Régi magyar szólások és közmondások
- Révai nagy lexikona A–Z
- Révai nagy lexikona 1. A–Jób
- Sikeresen az EU-ban
- Soproni Szemle I.
- Századok
- Szeged CD
- Tanulmányi versenyek. Impcom József helyesírási verseny 2002–2003
- Tudományos Műszaki Tájékoztatás. Válogatás 1954–2003
- Turul 1883–1950
- Urbáriumok és összeírások a Magyar Országos Levéltárban

- Wigner Jenő (1902–1995)
- Zala megye archontológiai és genealógiai adattára, 13–16. század

A *tudomány- és technikatörténeti tartalmú* kiadványok száma négy, címük:

- A XX. század enciklopédiája 2. Találmányok, feltalálók, a technika forradalma,
- Bláthy Ottó Titusz, Déri Miksa, Zipernowsky Károly,
- Imre Lajos (1900–1974),
- Wigner Jenő (1902–1995).

A *nyelvoktatás* céljaira készített kiadványok száma összesen 22, ezek nyelvek szerinti megoszlása a következő: angol 7, francia 3, német 4, olasz 2, spanyol 2, magyar 3, hatnyelvű EU-szótár 1.

A kiadás jellemzői

A 2004-ben megjelent 197 kiadványt közel félszáz kiadó adta közre. A művek száma alapján a kiadói toplistát

- az elektronikus kiadók körében a Multimédia Holding (37), az Arcanum (18), az Informania Digitalmedia (17), a Woodstone Interactive (11), az UNIT és az újonnan jelentkező Web Cukrászda (7-7);
- a könyv- és lapkiadók körében a Verlag Dashöfer (10), a KJK Kerszöv (7), az Akadémiai Kiadó (5), a hvGorac (3) és a Nemzeti Tankönyvkiadó (2) vezet.

A könyvtárak, levéltárak és múzeumok körében a Magyar Országos Levéltár 2, míg a Budapesti Történeti Múzeum, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, az Országos Széchényi Könyvtár, az Országgyűlési Könyvtár, a Pápai Képfestő Múzeum és a Soproni Levéltár 1-1 alkotással jelentkezett.

Az oktatási és egyéb intézmények sorában a BME OMIKK 4, az Országos Környezetegészségügyi

Intézet, az Országos Egészségfejlesztési Intézet, valamint a Fővárosi Esélyegyenlőség Módszertani Iroda 1-1 művet adott ki.

A szakmai és társadalmi szervezetek közül az Enciklopédia Humana Egyesület 2, a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete, valamint a Postai és Távközlési Múzeum Alapítvány 1-1 alkotást jegyzett.

Magánkiadásként jelent meg az „Észak-Korea – nézd, hallgasd, olvasd!” című kiadvány.

A 2004-ben megjelent kiadványok ára 800 és 195 000 Ft között mozog; a kereskedelmi forgalomba nem került, illetve ingyenes alkotásokon kívül a legolcsóbb műveket a Web Cukrászda alkotásai képviselik, a legrágább kiadvány a „Transparent CRM Standard ügyfélkezelői modul” című. Az összes kiadvány kb. 5%-a ezer Ft alatti, 20%-a 1000 és 3000 Ft közötti, 30%-a 3000 és 6000 Ft közötti áron kerül forgalomba; 10 ezer Ft feletti ára csupán 10%-nak van. A kiadványokat – néhány kivételtől eltekintve – a kiadók forgalmazzák. (A kiadók címe és egyéb adatai a diszkográfiát közreadó honlapon olvashatók.)

A *DVD-kiadványok* száma 2004-ben az Arcanum három összeállításával gazdagodott:

- Az 1715. évi országos összeírás
- Arcanum DVD Könyvtár VI. lexikonok, adattárak
- Az első katonai felmérés. Magyar Királyság

Beérkezett: 2005. október 24-én.

Árkos Iván

a BME OMIKK Tudománytörténeti műhelyének szerkesztője.

E-mail: arkosi@info.omikk.bme.hu